

Forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning Oppsummering og vurdering av høringsuttalelsene

Innhold

1	Bakgrunn	1
2	Generelle kommentarer	1
3	Kommentarer til de enkelte bestemmelsene	2
3.1	Tittel	2
3.2	Kapittel 1 Generelle bestemmelser	2
3.3	Kapittel 2 Sakkyndige	3
3.4	Kapittel 3 Krav for godkjenning av fagskoleutdanning	4
3.5	Kapittel 4 Krav for godkjenning av fagområde	12
3.6	Kapittel 5 Krav til system for kvalitetssikring	13
3.7	Kapittel 6 Tilsyn med eksisterende virksomhet	14

1 Bakgrunn

Styret i NOKUT behandlet i styremøtet 13. juni 2013 forslag til forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning. Forslaget ble deretter sendt på høring med svarfrist 15. oktober 2013. Totalt har vi mottatt 20 høringsvar. Nedenfor følger en oppsummering av høringsvarene, samt NOKUTs vurdering og konklusjon.

Høringsuttalelser som omhandler forhold som allerede er regulert i fagskoleloven og forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (NOKUT-forskriften) er ikke tatt med i oppsummeringen. Det er heller ikke høringsuttalelser som omhandler NOKUTs saksbehandling og rutiner. Disse vil vi imidlertid ta med oss i det videre arbeidet.

Følgende institusjoner hadde ingen merknader: Statistisk sentralbyrå (SSB), Fagskolen i Sogn og Fjordane, Rogaland fylkeskommune og VOX.

2 Generelle kommentarer

Majoriteten av høringsinstansene er positive til høringsutkastet. De mener det er godt gjennomarbeidet, enklere enn de gjeldende retningslinjene og har en god struktur. Unntaket er *Utdanningsforbundet* og *Unio*, som mener at utkastet ikke er godt nok gjennomarbeidet språklig og formmessig til at det kan erstatte de nåværende retningslinjene.

Voksenopplæringsforbundet (VOFO) påpeker at fagskoleutdanning må kunne tilpasse seg markedets behov for utdanning ved å kunne tilby nye utdanninger forholdsvis raskt, og mener utkastet legger opp til en svært byråkratisk prosess for godkjenning. *Forum for fagskoler(FFF)*, *NHO* og *Nasjonalt fagskoleråd* mener forskriften må imøtekomme behovet for bedre balanse mellom NOKUTs behandling av søknader om godkjenning av nye utdanninger og tilsyn med eksisterende virksomhet.

Utdanningsforbundet og *Unio* mener forskriften bør inkludere begrepsavklaringer for å sikre en konsekvent og entydig bruk av begrepene.

Vurdering:

Vi deler høringsinstansenes syn om at det er viktig at NOKUT etterstreber en balanse mellom de ressurser vi bruker på godkjenning av nye utdanninger og tilsyn med eksisterende utdanninger. Tilsyn med eksisterende fagskoleutdanning er allerede regulert i NOKUT-forskriften §§ 5-4 og 5-5. Bestemmelser som allerede står i en annen forskrift gjentas ikke i fagskoletilsynsforskriften. Når NOKUT fører tilsyn med fagskoleutdanning, kontrollerer vi om tilbyderen tilfredsstillende grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning og om den godkjente utdanningen fortsatt tilfredsstillende kravene for godkjenning som er gitt i fagskoletilsynsforskriften kapittel 3 og 4.

NOKUT ser behovet for begrepsavklaringer, og mener det er mer hensiktsmessig å ha begrepsavklaringer i søkerveiledningen enn i forskriften. Bakgrunnen for dette er at definisjoner av begreper kan endres over tid, som for eksempel begrepet «fjernundervisning». Søkerveiledningen er et dokument som lettere kan oppdateres.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer som følge av de generelle kommentarene.

3 Kommentarer til de enkelte bestemmelsene

3.1 Tittel

Utdanningsforbundet og *Unio* mener forskriftens navn bør være «Forskrift om godkjenning av fagskoleutdanninger og tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanninger».

Vurdering:

NOKUT kaller forskriften «forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning» fordi godkjenning av fagskoleutdanning er én av NOKUTs tilsynsformer.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i tittelen på forskriften.

3.2 Kapittel 1 Generelle bestemmelser

Utdanningsforbundet og *Unio* mener det bør tydeliggjøres i § 1-1 virkeområde at forskriften også gjelder tilsyn med fagområde. *Rådet for Fylkeskommunale fagskoler (RFF)*, *Troms fylkeskommune* og *SSB* støtter bestemmelsen om tilbyders informasjonsplikt til NOKUT og DBH-Fagskolestatistikk. *RFF* og *Troms fylkeskommune* ønsker en tidsbegrensning for hvor lenge en tilbyder kan ha en godkjent utdanning uten å sette denne i gang.

Vurdering:

NOKUT mener § 1-1 dekker fagområde ved at det presiseres at NOKUT skal føre tilsyn både med fagskoleutdanning og tilbydere som gir fagskoleutdanning. Når NOKUT fører tilsyn med en tilbyder med fagområdegodkjenning, fører vi tilsyn med de faktiske utdanningene og at tilbyderen forvalter den fullmakten de har fått på en tilfredsstillende måte. Det blir derfor misvisende å si at vi fører tilsyn med fagområdet.

NOKUT støtter RFF og Troms fylkeskommune i at det er hensiktsmessig med en tidsbegrensning for godkjenning av en utdanning. Dersom en utdanning ikke settes i gang før flere år etter en godkjenning, eller ikke er i drift over en lengre periode, kan en ikke forvente at forutsetningene som lå som grunnlag for godkjenningen fortsatt er fredsstillende oppfylt. Dette er særlig viktig da fagskoleutdanning til enhver tid skal være oppdatert i henhold til yrkeslivets behov. En slik endring er likevel av slik art at den burde ha vært på høring, hvis den skulle inn i forskriften. NOKUT kan, som forvaltningsorgan, stille vilkår i sine vedtak. Det er derfor i første omgang mer hensiktsmessig å stille som vilkår til en godkjenning at utdanningen settes i gang innen en gitt tid.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i kapittel 1.

3.3 Kapittel 2 Sakkyndige

Flere av høringsinstansene kommenterer at det er positivt at kravene til sakkyndige tydeliggjøres i forskriften. *Fagskolen Innlandet* mener sakkyndige må ha god kjennskap til fagskoleutdanning. *Utdanningsforbundet* og *Unio* foreslår at formuleringen «formell pedagogisk utdanning» erstattes med «pedagogisk utdanning» i kravene til sakkyndiges kompetanse. Det er ikke begrunnet hvorfor dette bør endres. *Fagskolen Innlandet*, *RFF* og *Troms fylkeskommune* synes særlig det er positivt at det legges vekt på at de sakkyndige som skal vurdere nettbaserte utdanninger har kompetanse i nettpedagogikk og organisering av nettbasert utdanning.

Vurdering:

De sakkyndige komiteene har alltid faglig og pedagogisk kompetanse og relevant yrkeserfaring. NOKUT deler *Fagskolen Innlandets* syn at det også er viktig at de har kjennskap til fagskoleutdanning. Innen enkelte fagområder vil det imidlertid ikke være mulig å finne sakkyndige som både har den faglige og pedagogiske kompetansen og kjennskap til fagskoleutdanning, da det ikke eksisterer fagskoleutdanninger innen fagområdet.

Begrepet «formell pedagogisk utdanning» viser til pedagogisk utdanning innenfor det formelle utdanningssystemet, det vil si fagskole eller høyskole/universitet. NOKUT mener det er viktig at de sakkyndige som vurderer fagskoleutdanning har tilstrekkelig pedagogisk kompetanse. Det er derfor ønskelig at de har formell pedagogisk utdanning.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i kapittel 2.

3.4 Kapittel 3 Krav for godkjenning av fagskoleutdanning

§ 3-1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning

§ 3-1 (1) NOKUTs vurdering av om krav i fagskoleloven med forskrifter er oppfylt.

Flere høringsinstanser ønsker en tydeliggjøring av § 3-1 (1) a) som omhandler grunnlaget for opptak til en utdanning.

Utdanningsforbundet og *Unio* mener oppbygningen av § 3-1 (1) er lite konsistent, og påpeker blant annet at punkt «c) Styrets ansvar for fagskoleutdanningen» og «h) Organisasjon og ledelse. Det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen» er overlappende. De mener også at styrets sammensetning og hovedansvarsområder bør stå i forskriften, slik det gjorde i retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning. *Norges rederiforbund* påpeker at styret også har det økonomiske ansvaret. *Fagskolen Innlandet* ønsker at NOKUT legger til «studentenes plikter» i punkt «d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter», mens *Utdanningsforbundet* og *Unio* mener at dette punktet er overflødig da studentenes rettigheter skal reguleres i reglementet.

Hordaland fagskulestyre påpeker at det kan være et problem ved små fagskoler at studenten i klagenemnden er inhabil. De foreslår derfor at bestemmelsen i g) endres til at «minst en student skal være medlem i klageinstansen dersom fagskolemiljøet er av en slik størrelse at studenten ikke kan betraktes som ugild».

Vurdering:

Grunnlag for opptak til fagskoleutdanning er dekket grundig i merknadene til kapittel 5 i NOKUT-forskriften. Det er derfor ikke behov for tydeliggjøring av bestemmelsen om grunnlaget for opptak i fagskoletilsynsforskriften.

NOKUT er enig i at oppbygningen § 3-1 (1) kan fremstå som lite konsistent. Punktet er i hovedsak bygget opp etter overskriftene i paragrafene i loven som omhandler krav som stilles til en tilbyder av fagskoleutdanning. Punkt d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter viser til § 4 og 4a i fagskoleloven. Disse bestemmelsene omhandler ikke studentenes plikter. I tillegg til rettigheter omhandler de også slike ting som lokalenes lysforhold osv. som ikke reguleres i reglementet. Det er derfor ikke naturlig å endre dette punktet.

De punktene NOKUT har sett behov for å utdype i forskriften er a) grunnlag for opptak, f) reglement, g) klageinstans og h) organisasjon og ledelse. De andre punktene, som for eksempel om styrets sammensetning og ansvar, har klare og dekkende bestemmelser i fagskoleloven, og trenger derfor ikke reguleres nærmere i fagskoletilsynsforskriften. Dette gjelder også styrets økonomiske ansvar. Overlappet mellom punkt c) og h) er tatt til etterretning, og vi foreslår at punktene slås sammen og at punkt h) fjernes. Ettersom det kommer tydelig frem i det nye punkt c) at det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen, foreslår vi at dette fjernes fra merknaden.

NOKUT mener det vil være få tilfeller der fagskolen er så liten at det ikke er mulig å finne en studentrepresentant som er habil. At studentrepresentanten i klageinstansen studerer sammen med klageren, gjør ikke vedkommende inhabil. Er studentrepresentanten inhabil kan varamedlemmet delta i behandling av klagen. Eventuelt må studentrepresentanten som anser seg inhabil fratre i behandling av klagen.

Konklusjon:

Bestemmelsene i § 3-1 (1) punktene c) og h) slås sammen og h) fjernes. Den nye bestemmelsen i punkt c) med merknad endres til:

«c) Organisasjon og ledelse. Det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen»

Merknad: «Jf. fagskoleloven §§ 3, 4a og 10. Styrets vedtekter må eksplisitt vise hvilket ansvar styret har for fagskoleutdanningen. Tilbydere som er registrert i Enhetsregisteret, skal registrere navnet på styremedlemmene der, jf. § 6 c) i lov om Enhetsregisteret. En tilbyder kan ha ansvar for flere fagskoler.»

§ 3-1 (2) Samarbeid med yrkesfeltet

Forum for kunstfaglig utdanning og NFFL foreslår å erstatte begrepet «yrkesfeltet» med «fagområdet» i bestemmelsen om samarbeid med yrkesfeltet, slik at denne er bedre tilpasset kunstfaglige og andre utdanninger som ikke nødvendigvis utdanner kandidater til arbeid i et spesifikt yrkesfelt. De mener det er viktig at NOKUT er i dialog med tilbyder for å definere både aktører for samarbeid og fagområdet.

Vurdering:

I Ot.prp. nr. 39 (2006-2007) er begrepet «yrkesrettet» drøftet. Departementet legger her til grunn at «yrkesrettet» ikke nødvendigvis vil si at utdanningen er rettet mot et bestemt yrke, men at den gir en kompetanse som kan tas i bruk direkte i arbeidslivet. Etter departementets syn må det være et krav at en fagskoleutdanning skal være «yrkesrettet» på en slik måte at den kan knyttes opp til en form for erverv. Departementet legger til grunn at også kunstskoler og bibelskoler vil kunne falle inn under begrepet yrkesrettet med en slik presisering. NOKUT mener departementets drøfting av begrepet yrkesrettet tilsier at vi bør benytte begrepet «yrkesfeltet» i § 3-1 (2). Det er tilbyder som har ansvar å identifisere hvilke aktører i yrkesfeltet det er aktuelt å samarbeide med for å sikre at utdanningens læringsutbytte er yrkesrettet.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-1 (2).

§ 3-1 (3) Om internasjonale standarder, avtaler og konvensjoner

Fagskolen Innlandet mener dette punktet bør utvides til også å omfatte nasjonale standarder og sertifikater. Norges rederiforbund mener det vil være hensiktsmessig å utdype forholdet mellom NOKUT og andre myndigheter som har ansvar for godkjenning og kvalitetssikring av utdanninger, f.eks. Sjøfartsdirektoratet.

Vurdering:

Det er hensiktsmessig at bestemmelsen også omhandler nasjonale standarder. Når det gjelder sertifikater, er dette noe som utstedes til enkeltpersoner. Det blir derfor misvisende å si at utdanninger reguleres av sertifikater. For sertifikatgivende utdanninger vil de sakkyndige vurdere om læringsutbyttet er i tråd med det som kreves for at studentene skal få sertifikat etter endt utdanning.

Ettersom NOKUTs samarbeid med andre tilsynsmyndigheter er av ulik karakter, ser vi det som lite hensiktsmessig å beskrive dette i forskriften. Vi vil imidlertid omtale slikt samarbeid i søkerveiledningen.

Konklusjon:

§ 3-1 (3) endres til: «Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillere kravene i disse.»

§ 3-1 (5) Utdanningens omfang i fagskolepoeng

NOKUT ba høringsinstansene særlig kommentere bestemmelsen om at utdanningens skal ha et omfang på 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng. Syv av høringsinstansene (*Fagskolen Innlandet, Fagskolen i Sogn og Fjordane, Norges rederiforbund, RFF, Rogaland Fylkeskommune, Troms Fylkeskommune og VOFO*) støtter bestemmelsen slik den står. Syv høringsinstanser har ingen merknader til bestemmelsen. Fem høringsinstanser (*FFF, FUN, Nasjonalt fagskoleråd, NHO og Virke*) ønsker at bestemmelsen strykes. De som mener kravet bør strykes, begrunner dette med at innholdet og omfanget av utdanningen må fastsettes på grunnlag av kompetansebehovet i arbeids- og næringsliv.

Vurdering:

NOKUT deler høringsinstansenes syn om at det er viktig at utdanningen imøtekommer kompetansebehovet i arbeids- og næringsliv. Av over 1400 godkjente fagskoleutdanninger er det kun syv utdanninger som har et omfang utenfor NOKUTs forslag. Det er derfor ikke et generelt behov for den fleksibilitet som de fem høringsinstansene etterspør.

I høringsutkastet påpekte vi at en inndeling i fagskoleutdanninger på enheter som ikke er delelig med 30 fagskolepoeng er problematisk. For eksempel vil en utdanning på 45 fagskolepoeng som tar utgangspunkt i 1500 arbeidstimer i året ha mindre arbeidsbelastning (1125 arbeidstimer) enn en utdanning på 40 fagskolepoeng som tar utgangspunkt i 1800 timer i året (1200 arbeidstimer). Ingen av de som har foreslått at § 3-1 (5) strykes har adressert denne problemstillingen.

Den foreslåtte ordlyden vil gi nok fleksibilitet til å møte kompetansebehovet i arbeids- og næringsliv, samtidig som den sikrer at utdanninger av ulik lengde ikke går over i hverandre.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-1 (5).

§ 3-2 Læringsutbytte

Utdanningsforbundet og *Unio* mener det bør presiseres i § 3-2 at læringsutbyttet skal være på nivå 5 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Vurdering:

NOKUT støtter forslaget fra *Utdanningsforbundet* og *Unio* om å synliggjøre at utdanningens læringsutbytte skal være på nivå 5. Dette vil synliggjøres i merknaden.

Konklusjon:

Merknaden til § 3-2 endres til:

«Det er viktig at den yrkeskompetansen studentene oppnår blir synlig gjennom læringsutbyttebeskrivelsen. At utdanningen skal være relevant for yrkesfeltet innebærer at innholdet må være i tråd med det yrkesfeltet etterspør. Læringsutbyttet må oppdateres i takt med utviklingen i yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal være på nivå 5 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Tilbyder må angi om utdanningen tilhører kategorien «fagskole 1» eller «fagskole 2».

§ 3-3 (3) Utdanningens innhold og oppbygning

Utdanningsforbundet og Unio mener § 3-3 (3) bør omskrives til «De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte».

Nasjonalt fagskoleråd, LO og NHO mener det bør tilrettelegges for at fagskoler kan tilby emner med fagskolepoeng av godkjente fagskoleutdanninger, slik at studentene kan ta ulike fagemner og spesialiseringer som etterutdanning eller bygge opp emner til en samlet fagskolekompetanse over tid.

Vurdering:

Bakgrunnen for at NOKUT benyttet begrepet «læringsutbyttet for emnene» i bestemmelsen var for å synliggjøre at det skal foreligge læringsutbyttebeskrivelser for hvert emne. Dette er imidlertid synliggjort i Kunnskapsdepartementets *forskrift om fagskoleutdanning* som ble vedtatt mens NOKUTs forskrift var på høring. Kunnskapsdepartementets forskrift definerer også begrepet «emne» i merknadene. § 3-3 (3) bør derfor endres i tråd med forslaget fra *Utdanningsforbundet* og *Unio*. Deler av merknaden bør fjernes. Forståelsen av begrepet «emne» vil fremgå av søkerveiledningen.

NOKUT godkjenner hele utdanninger og ikke enkelte emner. Det ligger ikke i NOKUTs mandat å tilrettelegge for en slik ordning som *Nasjonalt fagskoleråd, LO* og *NHO* skisserer. Det er et krav at fagskoleutdanning skal gi en kompetanse som kan tas i bruk i yrkeslivet uten ytterligere opplæring. Dersom studenter skal kunne velge emner fritt, er det ingen garanti for at de oppnår et samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet.

Konklusjon:

§ 3-3 (3) med merknad endres til:

«De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte».

Merknad: «I studieplanen skal læringsutbyttet for hvert emne beskrives. Læringsutbyttet for alle emnene i utdanningen skal føre til at det samlede læringsutbyttet for utdanningen oppnås, jf. § 3-2.»

§ 3-4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

NHO mener praksis bør ha en tydelig plass i beskrivelsen av undervisningsformer og læringsaktiviteter.

FFF, NHO og *Nasjonalt fagskoleråd* mener NOKUT (og ikke de sakkyndige) bør ha godkjenningsansvar for den pedagogiske delen av nettbaserte utdanninger, IKT-systemer og

infrastruktur, og ber om at NOKUT gjennomgår og justerer forskriften i tråd med dette. De mener en slik ordning vil sikre likebehandling av søkere, og anbefaler at NOKUT benytter seg av ordningen for skoler som er underlagt Voksenopplæringsloven med offentlig godkjente nettskoler. Etter høringsinstansenes innspill bør derfor nettbaserte utdanninger ved godkjente nettskoler kunne unntas fra visse bestemmelser i forskriften.

Vurdering:

Bestemmelsen i § 3-4 (2) lyder «undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås». NOKUT mener bestemmelsen viser at praksis er tydelig koblet til læringsutbyttet.

NOKUTs administrasjon har ikke tilstrekkelig kompetanse til å vurdere den pedagogiske delen av nettbaserte utdanninger, IKT-systemer eller infrastruktur for alle typer utdanning, og vil benytte sakkyndige til denne vurderingen. Det er NOKUT som har ansvar for å godkjenne fagskoleutdanninger. Den omtalte godkjenningsordningen av nettskoler (under Voksenopplæringsloven) er ikke av en slik art at vi kan vurdere å unnta nettskoler fra kravene i fagskoletilsynsforskriften.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-4.

§ 3-5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen

Nasjonalt fagskoleråd, FFF, Rogaland fylkeskommune, RFF og Troms fylkeskommune støtter forslaget om høyere krav til fagmiljøet. VOFO kommer med en generell betraktning om at bestemmelsene i § 3-5 hver for seg er greie, men at de samlet sett fører til at mange aktuelle og dyktige tilbydere av fagskole faller ut fordi de blir økonomisk og organisatorisk bundet. Virke mener høyere krav til fagmiljøet kan være en utfordring for nye og mindre tilbydere, og mener derfor at begrepene «undervisningspersonalet», «pedagogisk kompetanse» og «faglig kompetanse» må forstås som funksjoner og ikke nødvendigvis forskjellige personer.

Norges rederiforbund mener det bør stilles krav om at størstedelen av undervisningspersonalet bør ha sertifikat minst på samme nivå som det undervises i, for utdanninger som er sertifikatgivende.

Vurdering:

NOKUT valgte å stille høyere krav til fagmiljøet etter dialog med sektoren. Det er ikke mange av høringsinstansene som har innvendinger til høyere krav til fagmiljøet. Vi mener derfor at det ikke vil være mange aktuelle og dyktige fagskoletilbydere som faller ut, slik VOFO hevder. Vi anser det både som ønskelig og mulig for tilbydere av fagskoleutdanning å etterkomme kravet om å ha minimum én med formell pedagogisk utdanning og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg i fagmiljøet.

Når det gjelder faglig og pedagogisk ansvarlig kan disse ha flere funksjoner eller ha ansvar for flere utdanninger. Vi har imidlertid et krav om at undervisningspersonalet skal være stort og stabilt (robust) nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter. Begrepet «undervisningspersonalet» kan derfor ikke sies kun å være én funksjon.

I forskrift om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk av 21.12.2011 nr. 1523 stilles det krav om at de som skal undervise iht. STCW-konvensjonen må ha sertifikat minst på nivå med funksjoner det gis opplæring i, eller ha kompetanse på høyere utdanningsnivå. Ved godkjenning av for eksempel maritime utdanninger vurderer den sakkyndige komiteen om de lover og forskrifter som regulerer utdanningen er tilfredsstillende oppfylt. Det innebærer at de også vurderer undervisningspersonalets kompetanse opp mot kravene i denne lovgivingen. Av denne grunn anser vi det ikke nødvendig å presisere kravene til sertifikater for fagmiljøet i forskriften. Vi ser det også som en naturlig tolkning av § 3-5 (1) a «Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i» at undervisningspersonalet har de sertifikater som det undervises i.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen.

§ 3-5 (1) b) Pedagogisk ansvarlig

Nasjonalt fagskoleråd, Forum for fagskoler og NHO mener det bør presiseres at kravet om en med formell pedagogisk utdanning og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg gjelder på tilbydernivå. De mener kravet ellers ikke vil la seg realisere grunnet mangel på lærere som både har pedagogisk kompetanse og den nødvendige faglige kompetansen fagskoleutdanningene er avhengig av. *Forum for kunstfaglig utdanning og NFFL* ønsker ikke krav om en pedagogisk ansvarlig med formell pedagogisk utdanning. De mener det er u hensiktsmessig å skille mellom undervisningspersonalet og den faglige og pedagogiske ledelsen.

RFF og Troms fylkeskommune foreslår en overgangsordning for de som i dag ikke fyller kravet til pedagogisk ansvarlig med formell pedagogisk utdanning og erfaring.

Utdanningsforbundet og Unio foreslår at formuleringen «formell pedagogisk utdanning» erstattes med «pedagogisk utdanning». Forslaget er ikke begrunnet.

Vurdering:

Den pedagogisk ansvarlige kan ha ansvar for det pedagogiske opplegget ved flere utdanninger, og kravet kan således sies å gjelde på tilbydernivå. Ettersom det ikke er spesifisert i forskriften i hvor stor stilling vedkommende må være knyttet til utdanningen, mener vi det ikke er behov for en presisering av at den pedagogisk ansvarlige gjelder på tilbydernivå. Dette vil imidlertid fremkomme i søkerveiledningen.

Bestemmelsen vedrørende kravet om en pedagogisk ansvarlig har personalmessige implikasjoner. NOKUT ser at det derfor er hensiktsmessig med en overgangsordning.

Med hensyn til forslaget om å endre «formell pedagogisk utdanning» til «pedagogisk utdanning», viser vi til vår vurdering under kapittel 2 Sakkyndige.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-5 (1) b).

Det legges til et eget kapittel, kapittel 7, om overgangsordning for tilbydere som allerede har godkjente utdanninger. Kapitlet lyder:

«Innen ett år etter at forskriften trer i kraft, må alle tilbydere tilfredsstillere kravene til fagmiljøet i §§ 3-5 (1) b) og 3-5 (4).»

§ 3-5 (2) Praksisveileders kompetanse

Virke mener det er nødvendig å presisere at begrepet «kompetanse» ikke bare betyr formell kompetanse. De mener derfor bestemmelsen bør omformes til «for utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere kunne dokumentere kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis».

Vurdering:

I de tilfeller NOKUT mener formell kompetanse i forskriften har vi benyttet begrepet «formell», jf. § 2-3, 2-4, 3-5 (1) a) og b) og 3-5 (4). Vi ser derfor ikke behovet for å endre denne bestemmelsen i tråd med forslaget. Vi ser av *Virkes* innspill at det er behov for begrepsavklaringer. Begrepene vil defineres i søkerveiledningen.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-5 (2).

§ 3-5 (4) Faglig ansvarlig for utdanningen

Syv høringsinstanser har uttalt seg om kravet til en faglig ansvarlig for utdanningen. *Virke*, *Forum for kunstfaglig utdanning* og *NFFL* mener det ikke skal stilles krav om at den faglige ansvarlige må være ansatt i minimum 50 % stilling. De mener det er et urimelig krav at så mye av undervisningskapasiteten skal låses, og foreslår at bestemmelsen heller skal lyde: «Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i tilstrekkelig stor stilling til å ivareta ansvaret som ligger i denne funksjonen.» *Utdanningsforbundet* mener imidlertid at faglig ansvarlig må være ansatt i full stilling.

Nasjonalt fagskoleråd, *FFF* og *NHO* mener at det bør presiseres at kravet om faglig ansvarlig gjelder på tilbydernivå. *Nasjonalt fagskoleråd* mener at dersom rektor ansettes som pedagogisk, administrativ og faglig ansvarlig, må det forutsettes at det faglige ansvar delegeres til kvalifisert ansatt gjennom fullmaktsvedtak i styret. *FFF* ønsker at den faglige ansvarlige kan ha fageksperter under seg som har spesialisert kompetanse innen de enkelte fagene.

Vurdering:

NOKUT anser det som viktig at den som er faglig ansvarlig har tilstrekkelig stor stilling hos tilbyder. Dette for at vedkommende skal ha mulighet til å følge opp at

utdanningen gjennomføres som planlagt, at deltidsansatte og gjestelærere følges opp og at vedkommende er tilgjengelig for spørsmål fra studentene m.m. NOKUT mener det er rimelig å stille krav om at den faglig ansvarlige er ansatt i 50 % stilling for å kunne påta seg ansvaret som følger med rollen. Det er ikke definert i denne bestemmelsen hvor stor del av stillingen som må være knyttet til den utdanningen det søkes godkjenning for, eller i hvor stor grad vedkommende selv skal undervise i utdanningen. Vi mener derfor at forslaget ikke innebærer at undervisningskapasiteten låses.

Den faglige ansvarlige har ansvar for den godkjente utdanningen, og må ha formell faglig kompetanse innenfor det fagområdet som utdanningen dekker. Vi mener det er mulig at en faglig ansvarlig har ansvar for flere utdanninger innenfor samme fagområde, uten å ha spisskompetanse innenfor alle fagene utdanningen dekker. For eksempel kan en med formell faglig kompetanse innen helsefag være ansvarlig for flere helsefaglige utdanninger, som rehabilitering og psykisk helsearbeid og rusarbeid, uten å ha spisskompetanse innen alle fagene disse utdanningene omfatter. Det er imidlertid en forutsetning at vedkommende har tilstrekkelig kompetanse i fagene til å kunne sikre at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Videre er det avgjørende at den faglige ansvarlige har tilstrekkelig kapasitet til å utføre oppgavene og ivareta ansvaret som følger med rollen som faglig ansvarlig.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-5 (4).

§ 3-6 Sensorers kompetanse

Virke og *NFFL* mener det bør stilles samme krav til sensorer som til undervisningspersonalet og foreslår derfor at bestemmelsen endres til «sensorene skal ha pedagogisk og faglig kompetanse relevant for utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen.»

Vurdering:

NOKUT mener at sensorenes kompetanse må vurderes med hensyn til om sensuren gjelder et enkelt emne eller utdanningen som helhet. At sensorer har pedagogisk kompetanse er ønskelig og en styrke. Men om dette skal være et absolutt krav, vil det kanskje utelukke bruken av sensorer fra yrkesfeltet. For vurdering av enkelte emner kan det være mer relevant å hente inn sensorer som har oppdatert kunnskap og kompetanse fra yrkeslivet, enn å benytte en sensor med pedagogisk kompetanse.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-6.

§ 3-7 Infrastruktur

Utdanningsforbundet og *Unio* mener bestemmelsen om infrastruktur bør omfatte både lærings- og arbeidsmiljøet, og gjelde for både studenter og lærere.

Vurdering:

Studentenes læringsmiljø, herunder det psykiske og fysiske arbeidsmiljøet, er fastsatt i fagskoleloven § 4a. De ansattes arbeidsmiljø er regulert i arbeidsmiljøloven. Det er Arbeidstilsynet som fører tilsyn med at kravene overholdes. Infrastrukturen som § 3-7 omfatter er imidlertid også viktig for å sikre et godt lærings- og arbeidsmiljø. Det NOKUT er opptatt av og kontrollerer, er de forhold som har betydning for studentenes utdanningskvalitet. Vi mener at for eksempel undervisningspersonalets tilgang til aktuell informasjon vil ha betydning for studentenes utdanningskvalitet. Vi foreslår derfor å endre bestemmelsen i tråd med forslaget.

Konklusjon:

§ 3-7 endres til:

«Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.»

§ 3-8 Vesentlige endringer

Seks høringsinstanser har uttalt seg om bestemmelsen om vesentlige endringer, og de mener bestemmelsen er klargjørende. *Fagskolen Innlandet* mener prosedyrene for godkjenning av etablering på nye studiesteder bør forenkles. *NFFL* mener endring av eierskap for utdanningen bør legges til som et eget punkt. *VOFO* mener at endringer i læringsutbyttet som følger endringer i praksis i yrket, bør kunne godkjennes som en endring i tidligere godkjenning. *Forum for kunstfaglig utdanning* mener det er uklart hva som ligger i punkt b) etablering på nye steder. De mener dette både kan innebære opprettelse av nye utdanninger på nye steder, eller flytting til nye lokaler samme eller annet sted.

Vurdering:

NOKUT informerte i høringsbrevet om at vi i forbindelse med forskriften vil gå igjennom våre prosedyrer og rutiner for godkjenning av fagskoleutdanning. Vi vil i denne forbindelse særlig se på hvordan søknad om godkjenning av etablering på nye steder kan forenkles. «Etablering på nye steder» betyr at tilbyderen ønsker å tilby en allerede godkjent utdanning på et annet sted enn det som er definert i det opprinnelige vedtaket fra NOKUT.

Endringer som omhandler eierskap til den godkjente utdanningen er en vesentlig endring. § 3-8 omfatter imidlertid endringer i selve utdanningen, ikke hos tilbyder. Vi anser det ikke som hensiktsmessig å inkludere endring av eierskap i denne bestemmelsen, da eierskap og ansvar for utdanningen er regulert i § 3-1 (1) c) der det står «det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen».

Det er uklart om *VOFO* mener at tilbyder skal kunne gjøre endringer i læringsutbyttet som følger endringer i praksis i yrket, uten å søke NOKUT om godkjenning av vesentlig endring. Som det fremgår av bestemmelsen, er det endringer i det samlede læringsutbyttet for utdanningen tilbyder må søke godkjenning for. Om det foretas justeringer i læringsutbyttet på emnenivå, betyr det ikke nødvendigvis at tilbyderen må søke NOKUT om godkjenning av vesentlig endring i utdanningen. Som det fremgår av merknaden skal utdanningen oppdateres i takt med utviklingen i yrkesfeltet. NOKUT forventer at informasjonen som fremkommer gjennom kvalitetssikringssystemet brukes til å oppdatere studieplanen.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i § 3-8.

3.5 Kapittel 4 Krav for godkjenning av fagområde

Det har kommet få kommentarer til dette kapitlet, og de fleste er generelle betraktninger som ikke får føringer for innholdet i forskriften. *Fagskolen Innlandet* mener definisjonen av fagområde er så snever at arbeidsinnsatsen for å søke om godkjenning av fagområde ikke lønner seg. *RFF* og *Troms fylkeskommune* støtter forslaget om tydeliggjøring av kravene for godkjenning av fagområde og spesielt det som gjelder fagområder som omfatter nettbaserte utdanninger.

Utdanningsforbundet og Unio mener at § 4-3 (3) bør endres fra «tilbyders strategi for fagskolen...» til «tilbyders strategi for fagområdet ...». De mener det blir misvisende å benytte begrepet fagskole uten en nærmere definisjon av begrepet.

Utdanningsforbundet og Unio mener at merknaden om at tilbyders tjenester skal omfatte studieveiledning og eventuelt yrkesveiledning bør inn i forskriftsteksten i § 4-4 (1) a). Forslaget er ikke begrunnet.

Norges rederiforbund støtter kravet om formelt samarbeid med yrkeslivet i § 4-6, og påpeker at det er naturlig at samarbeid og nettverk går på tvers av landegrensene for maritime utdanninger.

Vurdering:

NOKUT har i utkastet til forskriften definert «fagområde» til at det skal være relatert til anerkjente yrkesfelt, og ha tilstrekkelig faglig bredde til at det kan inkludere flere utdanninger. NOKUT kan ikke se hvordan denne definisjonen virker begrensende. Av merknadene til § 5-2 i NOKUT-forskriften fremgår det at det er tilbyderer selv som beskriver og definerer fagområdet som det søkes godkjenning for. Vi mener derfor at tilbyderer i tilstrekkelig grad selv kan definere avgrensningen av fagområdet. NOKUT vil gi utfyllende informasjon om hva som forventes av beskrivelse og begrunnelse av fagområdets avgrensning i søkerveiledningen.

Hvem som kan kalle seg fagskole defineres i fagskoleloven § 10. Det er derfor ikke behovet for en definisjon av begrepet «fagskole» i fagskoletilsynsforskriften. Vi mener imidlertid at endringen Utdanningsforbundet og Unio foreslår vil gjøre bestemmelsen tydeligere. I merknadene til § 5-2 i NOKUT-forskriften står det at «en godkjent tilbyder må være stabil og kunne vise til erfaring med fagskoleutdanning». Å ha en strategi for en femårsperiode er en måte å vise at det er grunnlag for stabil virksomhet. For at NOKUT skal kunne gi fullmakt til å opprette utdanninger innenfor et fagområde, er det relevant at tilbyderer kan vise til en strategi for fagområdet det er søkt godkjenning for. Vi foreslår at bestemmelsen endres i tråd med forslaget.

NOKUT mener det er tilstrekkelig at det fremgår av merknaden at tilbyders studieadministrative tjenester omfatter studieveiledning og eventuelt yrkesveiledning.

NOKUT ser ikke behov for å endre bestemmelsen i § 4-6 på bakgrunn av innspillet til Norges rederiforbund, men vil ta det med i utarbeidelsen av søkerveiledningen og sakkyndigveiledningen.

Konklusjon:

§ 4-3 (3) endres til «tilbyders strategi for fagområdet skal gi grunnlag for stabil virksomhet i en femårsperiode».

3.6 Kapittel 5 Krav til system for kvalitetssikring

Utdanningsforbundet og Unio mener NOKUT bør videreføre flere av bestemmelsene fra de nåværende retningslinjene i fagskoletilsynsforskriften. Dette gjelder både bestemmelsen om at tilbyderer må vurdere tiltak for kvalitetsforbedringer, og prinsippet om at informasjonen kvalitetssikringssystemet produserer må være åpent tilgjengelig for ansatte og studenter.

Utdanningsforbundet og Unio mener også at § 5-1 (3) bør inkludere et punkt om tilbakemelding på sysselsetting i relevant arbeid etter avsluttet utdanning, at overskriften bør være «krav til system for

kvalitetssikring og kvalitetsutvikling», og at NOKUT bør vurdere kvalitetssikringssystemets strukturelle og *innholdsmessige* oppbygning for tilbydere uten tidligere godkjent fagskoleutdanning. De mener dette vil bidra til å synliggjøre NOKUTs ansvar for kvalitetsutvikling. *NFFL* ønsker at NOKUT følger opp disse tilbyderne etter et utdanningsløp er gjennomført to ganger, heller enn etter tre år som det står i § 5-2 (1).

Vurdering:

Vi mener at det fremkommer tydelig av merknaden til § 5-1 (4) at tilbyders årlige gjennomgang av utdanningskvaliteten skal benyttes til å vurdere tiltak for kvalitetsforbedringer. Når det gjelder åpenhetsprinsippet, mener vi det er viktig at studenter og ansatte har innsikt i de vurderinger ledelsen gjør av kvaliteten i utdanningen. Det vil kunne virke kvalitetsfremmende at alle involverte parter er kjent med kvalitetsarbeidet. Vi foreslår derfor å tydeliggjøre dette i merknadene.

§ 5-1 (3) beskriver hvem tilbyder skal innhente tilbakemeldinger fra, ikke hva de skal innhente tilbakemeldinger om. Vi ser det derfor ikke som naturlig å legge inn et punkt om at tilbyder skal innhente tilbakemeldinger på sysselsetting i relevant arbeid i forskriften. Dette er informasjon som hører hjemme i søkerveiledningen.

Slik vi forstår *Utdanningsforbundet* og *Unios* innspill mener de at en endring i overskriften i kapittel 5 vil bidra til å synliggjøre NOKUTs ansvar for kvalitetsutvikling. Det er tilbyder som har ansvar for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i fagskoleutdanningene. Forskriften fastsetter de krav NOKUT stiller til tilbydere av fagskoleutdanning, ikke hvilken rolle NOKUT har.

Det fremgår ikke av høringssvaret fra *Utdanningsforbundet* og *Unio* hva de mener med *innholdsmessige oppbygning*, og hvorfor de mener dette bør inn i forskriftsteksten. I NOKUT-forskriften § 5-3 (2) står det at NOKUT skal vurdere «systemets strukturelle oppbygning, den dokumentasjon det frembringer og de vurderinger av utdanningskvaliteten som tilbyderen selv gjør». Slik NOKUT forstår dette, er dokumentasjonen systemet frembringer og tilbyders vurderinger av denne, det innholdsmessige i systemet. Dersom *Utdanningsforbundet* og *Unio* mener at den *innholdsmessige oppbygningen* betyr hvilke elementer systemet skal inneholde, mener vi det ligger implisitt i systemets strukturelle oppbygning. NOKUT stiller også klare krav til hva systemet skal omfatte i fagskoletilsynsforskriften § 5-1 med merknader.

Ettersom utdanninger blir godkjent på ulike tidspunkt, og har ulik lengde, vil det være komplisert for NOKUT å holde oversikt over når en godkjent utdanning er fullført to ganger. Det er tilbyders ansvar å identifisere hvilke aktører det er relevant å innhente tilbakemeldinger fra i kvalitetssikringsarbeidet.

Konklusjon:

Følgende tilføyes i merknaden til § 5-1 (5):

«Årsrapporten og hvilke tiltak som skal iverksettes i det videre kvalitetsarbeidet, skal være tilgjengelig for studenter og ansatte.»

3.7 Kapittel 6 Tilsyn med eksisterende virksomhet

NFFL mener bestemmelsen om at NOKUT kan trekke tilbake en godkjenning dersom grunnleggende forutsetninger ikke er oppfylt, er utydelig. De mener den bør omformes slik at det fremgår at tilbyderen har brutt en eller flere av de grunnleggende forutsetningene som ligger til grunn for

godkjenningen. *NFFL* mener også at NOKUT ikke skal kunne trekke tilbake en godkjenning uten bruk av sakkyndige.

Forum for kunstfaglig utdanning mener at det bør fremgå av teksten i § 6-1 at tilbyder har mulighet til å utbedre de manglende eller avvikende forholdene innen en tidsfrist.

Vurdering:

Fagskoleutdanningene som eksisterer i Norge i dag, er godkjent i henhold til to ulike kriteriesett: Kriterier for sakkyndig vurdering av fagskoleutdanninger, fastsatt 4. mai 2004, og Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning fastsatt 26. januar 2009. De grunnleggende forutsetningene som lå til grunn for tidligere godkjenninger er endret, og det blir derfor misvisende å vise til at de har brutt disse forutsetningene. Som det fremgår av merknaden til § 3-1 (1) skal en tilbyder til enhver tid påse at krav i lov og forskrifter er oppfylt. Dette er en forutsetning for å kunne tilby fagskoleutdanning. Vi mener derfor at det er mer presist å opprettholde formuleringen om at «*NOKUT kan trekke tilbake en godkjenning ... hvis en eller flere av de grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning ikke er oppfylt*».

§ 5-4 (3) i NOKUT-forskriften sier at NOKUT kan unnlate å bruke sakkyndige i en revidering eller for deler av en revidering. Ettersom det er NOKUT som vurderer om de grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning er tilfredsstillende oppfylt, er det ikke hensiktsmessig at NOKUT skal benytte sakkyndige til denne vurderingen.

At tilbyder som er under revidering skal gis en frist for å iverksette tiltak for utbedring av de forholdene som ikke er tilfredsstillende, er fastsatt i § 5-4 (5) i NOKUT-forskriften. Det er derfor ikke behov for å gjenta dette i fagskoletilsynsforskriften.

Konklusjon:

Det gjøres ingen endringer i kapittel 6.